

Шостак Л.В.,

*к.е.н., доцент кафедри економіки, підприємництва та маркетингу,
Волинський національний університет імені Лесі Українки*

Хомич Н., Кузьмич А.,

*студентки другого курсу, факультету економіки та управління,
Волинський національний університет імені Лесі Українки*

ЗМЕНШЕННЯ АКТИВНОЇ ЧАСТИНИ ДОХОДІВ НАСЕЛЕННЯ НА ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ

Повномасштабне вторгнення Російської Федерації, що відбулося на території України 24 лютого 2022 року та триває вже на протязі дев'яти місяців, спричиняє фізичну руйнацію інфраструктури, як економічної так і цивільної, відбувається певна втрата контролю або згортання виробництва економічних суб'єктів тимчасово окупованих територіях, які перебувають в окупації (тимчасово), чи в областях, де наразі проходять бойові дії спрямовані на захист територіальної цілісності країни, порушення виробничих та логістичних зв'язків.

Проведене дослідження групою «Рейтинг» говорить про те, що одна третя опитаних українців унаслідок війни зазнали тих чи інших матеріальних втрат. Серед яких 62 % громадян, котрі проживають на територіях, де проводилися, чи ще проводяться бойові дії, 52 % жителів деокупованих територій, 23 % – територій, які не є під окупаційною владою.

Втрата доходів працездатного населення являється одним з головних та відчутних наслідків кризи. Також дане дослідження Групи «Рейтинг» свідчить про падіння доходів під час війни у 64 % громадян України. Зокрема у 18 % осіб, що були опитані, дохід зменшився в незначній мірі, у 32 % – значно зменшився, а 14 % майже повністю втратили всі свої доходи.

Мешканці Півдня та Сходу найбільш відчували фінансові втрати, серед вікових категорій це люди 30–49 років. Відповідно до інформації порталу про пошуку роботи ggs.ua, всього 20,5 % громадян, які працюють, взагалі не відчували зменшення надходжень в період з 24 лютого 2022 року.

Половина опитаних відмітили, що якщо відбудеться повна втрата фінансових надходжень, то їхніх збережених коштів може вистачити максимально на місяць, а 19% відмітили, що заощаджень вистачить на період до двох місяців, 12% відмітили, що їх збережень вистачить приблизно на три місяці і також кількість людей зможе прожити на збережених коштах від шести місяців до одного року, а той більше.

Масштабна втрата робочих місць та масова зовнішня і внутрішня міграція населення (працевдатного) за час повномасштабного вторгнення зумовила погіршення стану на ринку праці.

Відповідно до інформації Державного центру зайнятості, в період на початок жовтня кількість офіційно зареєстрованих безробітних сягала 260 тисяч осіб.

Відповідно до результатів дослідження Групи «Рейтинг», серед тих людей, що мали роботу до війни, продовжують працювати у звичайному режимі тільки 36 %, дистанційно чи частково – 19 %, громадяни, які віднайшли нову роботу – 6 %, втратили повністю місце роботи і сьогодні ніде не влаштувалися – 37 %.

Загострення безробіття сталося у зв'язку з глибоким спадом економічної активності і збільшення кількості безробітних мігрантами з окупованих загарбниками територій, котрі потребують найскорішого відновлення оплачуваної трудової діяльності.

Внутрішні мігранти спричиняють додатковий натиск на існуючий ринок праці, оскільки в східних регіонах структура зайнятості є суттєво зміщеною у бік промисловості в порівнянні з західними і центральними територіями України, куди мігранти вимушено переїздять. В результаті відбувається посилення на діючі структурно-кваліфікаційні диспропорції між пропозицією і попитом робочої сили, з урахуванням впливу релокації підприємств.

Збільшення показників безробіття в певній мірі призупиняє дію стримуючих факторів, а саме:

- наявність внутрішніх вимушених мігрантів, котрі не шукають нового місця працевлаштування;
- мобілізаційний процес, низький фінансовий запас міцності, що в результаті змусив членів домогосподарств максимально активно здійснювати пошук роботи, навіть менш престижну та нижчою за оплатою.

Впливовим чинником також є і зовнішня міграція. Відповідно до даних мобільних операторів, кожного дня на протязі квітня – вересня 2022 року кількість громадян, що перебували за межами власної держави, становила приблизно 3,2 мільйони чоловік. В той же час *23 % мігрантам вдалося не втратити місце роботи в Україні і продовжити працювати в дистанційній формі*. Велика кількість мігрантів має на меті повернутися до України.

В липні Міністерство оборони України оголосило, що українська армія у 2022 році відчутно збільшилась— до 700 000 мобілізованих осіб. В результаті понад 1 000 000 осіб боронять території держави.

Значно знизилися оберти показників завдяки заходам відносно гнучкості ринку праці, певної оптимізації трудових відносин, стимулювання зайнятості, релокації підприємств і т.д.

Варто відмітити, що нині варто сформулювати головні принципи та напрями оновленої політики зайнятості повоєнної економіки, котра матиме три головні напрями:

- зорієнтований на екстрене забезпечення зайнятості та доходів за умов стабілізації безпеки та соціально-гуманітарної ситуації для груп осіб, котрі найбільш постраждали в результаті війни;
- створення певних умов, котрі будуть спрямовані на відбудову економіки приймаючих громад;
- загальнодержавна політика створення та розвитку робочих місць, котра має базуватися на принципах концепції гідної праці, та також спрямувати свою діяльність на розбудову інституційної спроможності ринку праці і соціального діалогу в межах національного рівня.

Література

1. Початок війни Росії проти України. Ділова мова. URL: <https://www.dilovamova.com/index.php?page=10&holiday=651> (Дата звернення: 12.11.2022)
2. Ринок праці в умовах війни: тенденції та перспективи. НІСД. 2022. URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/rynok-pratsi-v-umovakh-viyny-tendentsiyi-ta-perspektyvy> (Дата звернення: 12.11.2022)